

[Av Sindra Peterson Årsköld,
docent i biokemi, Lunds universitet]

Kemist & feminist?

Javisst! Men bespara mig genuscoacherna.

För två år sedan blev jag utskälld av Tiina Rosenberg, professor i genusvetenskap vid Lunds universitet och tidigare frontfigur i FI. Hon skulle presentera genuscertifieringen som hon har utvecklat, som ska göra Lund till ett mer jämlikt lärosäte. Föredraget ingick i en omfattande ledarskapsutbildning, och publiken bestod av trettio intresserade akademiker med ledarskapsuppdrag på olika nivåer. Hon inledde seminariet otydligt, och efter en kort stund räckte min bordsgranne, en man från Lunds tekniska högskola, upp handen. Hon tystnade och vände sig mot honom; han tolkade detta som att han fått ordet och ställde en fråga. Det skulle han inte ha gjort. Med blixtrande ögon vrålade hon: "Du är man, och håller käften när jag talar!" Hon fortsatte därefter att ömsom skälla ut, ömsom förolämpa hela gruppen, oprovocerat och osammanhängande, i hela 45 minuter. Det var fruktansvärt obehagligt. Jag har aldrig sett ett sådant hat.

Den episoden var en väckarklocka för mig. Vem är de egentligen, de som lagt beslag på jämställdhetsbegreppet? Är det säkert att genusvetarna vet vad som gagnar kvinnor i alla discipliner? Hur ser genusvetenskapen ut egentligen? I svenska genuskretsar ljuder mantrat "kön är en social konstruktion". Man kan också träffa på idéer som "alla är egentligen bisexuella, men är socialiserade in i en polariserad sexualitet" och "heterosexualitet är en manifestation av den patriarkala maktstrukturen". Hm, intressanta hypoteser. Spontant tänker jag att de är enkelt testbara genom att studera grupper med nästan samma biologi som vi fast inte alls så omfattande kulturell kontext, nämligen andra däggdjur. Hur ser sexualiteten och beteendet ut bland t.ex. ekorrar eller apor, som ju varken har förskolor eller sitcoms genom vilka kulturellt framvuxna könsidentiteter kan förstärkas? Nåja, jag ska inte säga åt sociologer hur de ska utforma sin forskning – men då vill jag be om samma respekt tillbaka, tack. Jag accepterar inte att obelagda hypoteser som de ovan nämnda ligger till grund för praktiskt jämställdhetsarbete inom andra, orelaterade discipliner.

Tyvärr lurar betydligt farligare består i genusdjungeln än en arg-sint tant och några konstraintuitiva hypoteser. Moira von Wright, professor i pedagogik och rektor för Södertörns högskola, har kritiserat grund- och gymnasieskolans fysikböcker för att de framhåller fysiken som objektiv kunskap, i stället för att framhålla människans relation till naturen som en social process. Detta menar hon gör det svårt för oss flickor att ta till oss fysiken. Ett exem-

pel hon lyfter fram är regnbågen, vars fysikaliska förklaring helt bortser från den "sociala, kulturella, filosofiska, estetiska och religiösa dimensionen" av regnbågen, "regnbågen som värdering". Hon föreslår en kur på dessa brister: "En genusmedveten och genuskänslig fysik förutsätter en relationell infallsvinkel på fysiken samt att en hel del av det traditionella vetenskapliga kunskapsinnehållet i fysiken plockas bort." Wow. Jag vet inte vilket som är värst: att kvinnan åter klassas som oförmögen till logisk tankeverksamhet, eller att fysikböcker borde rensas från kunskapsinnehåll – kan det vara för att förhindra ett orättvist försprång för de logiskt kapabla?

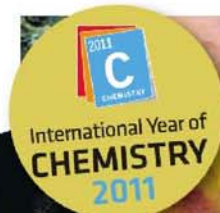
Som kvinna, fysiker och kemist blir jag förolämpad och upprörd över dessa idéer. Varför angriper man naturvetenskapen, vars oföränderliga kärna står över genus och som dessutom är nyckeln till den rikedom som gör att vi överhuvud taget kan sitta här och spekulera, mätta och friska? Och varför blanda in hypoteser om vår sexualitet i praktiskt jämställdhetsarbete, som ska syfta till lika villkor på arbetsplatsen och inget annat? Huruvida det är arv eller miljö som ger oss våra genusidentiteter är irrelevant i sammanhanget.

Som feminist blir jag snarare rädd. Om förtroendet för jämställdhetsarbetet urholkas kommer vi att se en fruktansvärd back-lash, och dyrt vunnen mark kommer att förloras. Därför måste vi omgående hitta tillbaka till huvudspåret: Män och kvinnor ska ha lika villkor, lika möjligheter, lika skyldigheter. Samma lön för samma insatser. Vi no-nonsense-feminister måste förmedla detta tydligt till maktthavarna. Välmenta satsningar på omfattande genusutbildningar och obligatoriska seminarier gagnar inte jämställdheten; det är bortkastad tid och bortkastade pengar.

Hur ska man då öka jämställdheten inom kemien? Det som är bra för kvinnor sammanfaller med det som är bra för alla; inom akademien innefattar det ostörd tid, tillräckliga resurser, ett rikt nätverk, en mentor, möjligheter att meritera sig, en stimulerande forskningsmiljö. Alla vill ha tillgång till detta, men det är tyvärr fortfarande svårare för kvinnor än för män att få det. Var därför uppmärksam på kvinnor i din omgivning, särskilt de som befinner sig tidigt i karriären. Tillhandahåll stöd utan att offerförklara henne. Hjälp henne till chansen att briljera – resten sköter sig självt! Utan en enda genuscoach.

Kemivärlden Biotech

Kemisk Tidskrift

Chokladkemi

s. 32

Framtidslabbet s. 19

Djävulens kemister s. 25

Framtidens avgasrening s. 41

¶ Krönika: "Var uppmärksam på kvinnor i din omgivning, särskilt de som befinner sig tidigt i karriären. Ge stöd utan att offerförklara. Hjälp henne till chansen att briljera – resten sköter sig självt! Utan en enda genuscoach."

Nr 4
APRIL 2011